4. *ad* 3. & 12. q. 67. 1. *ad* 2. & q. 68. 6. *ad* 3. & 22. q. 81. 4. *o.*

28 Activa conſiſtit in omnibus agibilibus, ſed principaliter in iis quę ad alterum ſunt, ſicut in optimo agibili, ſcilicet in actibus juſtitiæ, 22. q. 181. 1. *ad* 1.

29 Omnes actus virtutum moralium pertinent eſſentialiter ad vitam activam, etiam actus prudentiæ, 22. q. 180. 2. *c.* & q. 181. 1. 2. *o.*

30 Cognitio practica agibilium pertinet eſſentialiter ad vitam practicam, non autem cognitio factibilium; ſed cognitio ſpeculativa æternorum præexigitur ad vitam practicam tantum ut cauſa, non autem eſſentialiter, 22. q. 181. 2. *o.*

31 Vita activa duplex, ſcilicet interior, & exterior, prima adjuvat vitam contemplativam, non autem ſecunda, ſed impedit eam, 22. q. 182. 3. *o.*

32 Vita activa diſponit ad vitam contemplativam, quam nullus poteſt aſſequi perfecte, niſi prius ſit perfectus in vita activa, 22. q. 181. 1. *ad* 3. & q. 182. 1. *ad* 2. & 4. *c.*

33 Vita contemplativa directius, & immediatius eſt ad dilectionem Dei, quam proximi, ſed activa eſt é converſo, 22. q. 182. *c.* & q. 188. 2. *c.*

34 In vita contemplativa homo convenit cum Deo, & Angelis, ſed in vita activa cum animalibus, licet imperfecte, 12. q. 3. 5. *c.*

35 Vita contemplativa habet Deum familiatiorem, ſed vita activa eſt fructuoſior; ideo prima ſignificatur per Joannem, propter hoc prædilectum à Chriſto, ſecunda vero per Petrum, 1. q. 20. 4. *ad* 3.

36 * Vita contemplativa ſecundum ſuum genus eſt ſimpliciter nobilior, & majoris meriti, & prior, quam activa, 12. q. 57. 1. *c.* & 22. q. 152. 2. 4. *c.* & q. 153. 2. *ad* 1. & q. 182. 2. *o.* & q. 188. 5. *o.* & 3. q. 40. 1. *ad* 2.

37 * Opus activæ vitæ duplex, ſcilicet ſpirituale, ut prædicare & docere, & corporale, ut recipere hoſpites, & ſervire infirmis; primum eſt melius quam ſint opera vitæ contemplativæ, non autem ſecundum, 22. q. 188. 6. *c.* & 3. q. 40. 1. *ad* 2.

38 Victa activa in præſenti durabilior eſt quam vita contemplativa, ex defectu noſtro, non autem ſecundum ſe, 22. q. 181. 4. *ad* 1. item *ad* 3.

39 Ambæ poſſunt eſſe ſimul in eodem, 22. q. 182. 1. *ad* 1. & *ad* 3.

40 Quidam ſunt aptiores ad vitam activam, quam ad contemplativam, quidam autem é converſo, 22. q. 182. 4. *ad* 3.

41 Prædicatores, & prælati debent eſſe perfecti in vita activa, & contemplativa, 22. q. 182. 1. *ad* 1.

42 Vita ſpeculativa eſt ſupra hominem, 22. q. 51. 1. *c.* & q. 188. 8. *ad* 5.

43 * Vita contemplativa eſt tantum in intellectu, 22. q. 180. 1. *o.* & 2. *ad* 1. & 7. *ad* 1.

44 Vita cotemplativa principaliter conſiſtit in contemplatione divinæ veritatis, ſed diſpoſitive conſiſtit in contemplatione cujuſlibet veritatis, 22. q. 180. 4. *o.* & 7. *c.* & q. 181. 4. *ad* 2. item q. 182. 2. *c.*

45 Vita contemplativa habet unum actum principalem, ſcilicet contemplationem veritatis, in quo maxime perficitur veritatis contemplatio, & habet multos actus ſecundarios, 22. q. 180. 3. 4. *c.*

46 Ad eam quatuor pertinent, ſcilicet virtutes morales, aliqui actus, contemplatio effectuum Dei, & Dei contemplatio, 22. q. 180. 4. *c.*

47 Et eſt diuturna dupliciter, ſcilicet ſecundum ſe, ideſt ratione objecti, ſcilicet Dei, & quia caret contrario, & quoad nos, quia eſt in intellectu, & ſine labore, 1. q. 20. 4. *ad* 3. & 22. q. 180. 8. *o.*

1 Vitium uniuſcujuſque rei videtur eſſe, quod non ſit diſpoſita ſecundum quod convenit ſuæ naturæ, 12. q. 71. 1. 2. *c.*

2 Vitium eſt habitus, aut affectio animi in tota vita inconſtans, & à ſeipſa diſſentiens, ſecundum Tullium, 12. q. 71. 1. *ad* 3.

3 Vitium in tantum eſt contra naturam hominis, inquantum eſt contra ordinem rationis, 12. q. 71. 2. *c.* fin.

4 In plus ſe habet vitium quam ægrotatio vel morbus, tam in anima quam in corpore; ſicut etiam virtus in plus ſe habet quam ſanitas; & ideo virtuti convenientius opponitur vitium, quam ægrotatio, vel morbus, & vitium poteſt eſſe ſine eis, & non è converſo, 12. q. 71. 1. q. 71. 1. 3. fin. & 2. *c.* princ.

5 A vitio nomen vituperationis detractum creditur, ſecundum Aug. 12. q. 71. 2. *c.*

6 Vitia ſumunt ſpeciem à fine proximo, genus autem & cauſam á fine remoto, 22. q. 11. 1. *ad* 2. & q. 111. 3. *ad* 3.

7 Non eſt contra rationem vitii capitalis, quod unum capitale oriatur ex altero, quia invidia manifeſte oritur ex vana gloria, 22. q. 36. 4. *ad* 1. & q. 118. 7. *ad* 3. & q. 132. 4. *ad* 1. & q. 153. 4. *ad* 1.

8 Non oportet filias alicujus vitii capitalis eſſe ejuſdem generis cum eo, 22. q. 118. 8. *ad* 1. & q. 153. 5. *ad* 2.

9 Vitia opoſita virtutibus theologicis non reducuntur ad capitalia, ſicut nec virtutes theologicæ ad cardinales, 22. q. 10. 1. *ad* 3.

10 Vitia carnalia in tantum magis extinguunt judicium, quantum longius abducunt à ratione, 22. q. 43. 6. *ad* 3.

1 Vituperatio creditur trahere nomen à vi-

tio

tio ſecundum Auguſtinum quia de hoc quęlibet res vituperatur, 12. q. 71. 2. *c.*

2 Vituperium debetur ſoli culpæ, ſed reſpicit quemcumque defectum, ſecundum opinionem humanam, 22. q. 44. 2. *o.* & 3. *c.*

3 Virtuoſi contemnunt vituperium, ſed imperfecti verecundantur, 22. q. 144. 2. *ad* 1. & 4. *ad* 3.

1 Vivere, ſumitur dupliciter, ſcilicet pro eſſe viventis, & pro operatione ejus, 1. q. 18. 3. *c. ad* 1. & q. 54. 1. *ad* 2. & 12. q. 3. 2. *ad* 1. & q. 56. 1. *ad* 1. & 22. q. 19. 7. *c.*

2 Vivere dicitur eſſe viventis, quia per hoc quod habet eſſe per ſuam formam, tali modo operatur, 22. q. 179. 1. *ad* 1.

Vivificare effective eſt perfectionis ſimpliciter, ideo convenit Deo; non autem vivificare formaliter, 1. q. 51. 1. *ad* 3. & 3. q. 2. 5. *ad* 1. & q. 5. 3. *ad* 2. & q. 50. 2. *ad* 2.

1 Vivum ſive animatum eſt ſuperius ad hominem & ad animal, 3. q. 50 4. *c.*

2 Vivum non eſt prædicatum accidentale, ſed eſſentiale, 1. q. 18. 2. & 3. q. 50. 5. *c.*

1 Ultimum rei duplex, ſcilicet in re, & extra rem, 12. q. 2. 7. *ad* 3.

2 Ultimum dicitur tripliciter, ſcilicet ſimpliciter, in genere, & in ſpecie, 12. q. 1. 1. *ad* 1. fin. & q. 2. 7. *ad* 3. & q. 3. 5. *ad* 3. & q. 5. 8. *c.*

Umbræ, & picturę, & ſomnia dicuntur eſſe falſæ, inquantum non ſubſunt res, quarum habent ſimilitudinem, 1. q. 17. *c. ad* 2. fin.

1 Unctionis extręmæ ſacramenti materia oportet quod ſit conſecrata triplici ratione, ſcilicet quia efficacia ſacramentorum á Chriſto deſcendit propter plenitudinem gratiæ, quæ confertur, & ex hoc quod effectus ejus corporalis, ſcilicet ſanatio corporalis, non cauſatur ex materia naturali proprietate; & hęc conſecratio fit ab epiſcopo tantum, 3. q. 72. 3. *c.*

2 Effectus principalis ejus eſt remiſsio peccatorum, quoad reliquias; ſed conſequenter quoad culpam mortalem, vel venialem ſi inveniat, nec recipiens ponat obicem, 3. q. 65. 1. *c.*

3 In ultima unctione infunditur gratia, quę effectum ſacramento pręber, 3. q. 87. 3. *c.*

4 Et remittit peccatum quoad maculam, per gratiam quam infundit, & quoad reatum pœnæ, fortificando ſubjectum, & quoad reliquias, ideſt quoad debilitatem mentis, non autem diſpoſitiones & habitus cauſatos ex actibus peccatorum, 3. q. 65. 1. *c.*

5 In extrema unctione confertur perfecta ſanitas ſpiritualis, 3. q. 84. 1. *ad* 1.

6 Hoc ſacramentum immediate diſponit hominem ad gloriam: ideo non debuit figurari per aliquod ſacramentum veteris legis; niſi remote per omnes curationes ejus, 12. q. 102. 5. *ad* 3. item 3. q. 65. 1. *ad* 4.

7 Unctio baptizatorum in vertice, ſignificat eminentiam dignitatis tripliciter, ſcilicet legalis, ſacerdotalis, & collatę, 3. q. 72. 11. *ad* 3.

8 * Unctio chriſmatis non propter digniorem partem capitis, ſed propter potiorem effectum epiſcopis reſervatur, 3. q. 72. 11. *ad* 3. fin.

9 * Unctio chriſmatis qua ſignatur baptizatus in ſummitate capitis per ſacerdotem, per epiſcopum autem in fronte, ut in priori unctione ſignificetur ſuper ipſum Spiritus Sancti deſcenſio, ad habitationem Deo conſecrandam; in ſecunda quoque ut ejuſdem Spiritus Sancti, ſeptiformis gratia cum omni plenitudine ſanctitatis & ſcientię, & virtutis, venire in homine declaretur, 3. q. 72. 11. *ad* 3.

Unigenitus eſt Chriſtus, quia ſolus eſt naturalis filius; ſed dicitur primogenitus, quia ſunt alii filii Dei, ſed adoptivi, 1. q. 33. 3. *c. ad* 2. & q. 41. 3. *c.*

1 Unio triplex, ſcilicet ex integris & perfectis, ex tranſmutatis, & ex imperfectis, 3. q. 2. 1. *c.*

2 Unio animę & corporis eſt de ratione hominis, 3. q. 50. 4. *c.*

3 Prima unio hominis in Deum eſt per fidem, ſpem, & caritatem, 12. q. 68. 4. *ad* 3. & *ad* 4.

4 Unio hæc eſt aliquid creatum, ſcilicet relatio exiſtens in natura humana realiter; in Deo autem ſecundum rationem tantum, quia prout eſt in Deo, non eſt aliquid ſecundum rem, ſed ſecundum rationem tantum, 3. q. 2. 7. *o.* & 8. *c.*

5 Unio Verbi Dei facta eſt in perſona divina, & non in natura, contra Eutychetem 3. q. 2. *o.* & 6. *c.* & 12. *ad* 1. & q. 3. 1. *c.* & q. 9. 2. *ad* 1. & q. 13. 1. *c.* & q. 18. 1. *c.* & q. 46. 12. *c.* & q. 50. 2. *o.* & q. 53. 1. *ad* 2.

6 Facta eſt in ſuppoſito, ſeu in hypoſtaſi, 3. q. 2. 3. *o.* & 6. *c.* & q. 16. 1. *c.*

7 Natura humana non eſt unita Verbo accidentaliter, 3. q. 2. 1. *c.*

8 Anima & corpus in Chriſto uniuntur, 3. q. 2. 5. *o.* & q. 16. 1. *c.*

9 Natura divina unita eſt non ſolum animæ, ſed etiam corpori Chriſti, 3. q. 2. 10. *ad* 2.

10 Hęc unio eſt maxima ex parte ejus in quo facta eſt, non autem ex parte unitorum, 3. q. 2. 9. *o.*

11 * Unio quodammodo poteſt dici naturalis Chriſto ex ipſa nativitate, non autem ex principiis naturę humanę in ipſo, 3. q. 2. 12. *c.* & q. 7. 13. *ad* 2. & q. 34. 2. *ad* 2.

1 Una eſt res quælibet per eſſentiam ſuam, 1. q. 6. 3. *ad* 1. & q. 11. 4. *ad* 3. & q. 76. 7. *c.*

2 Subſtantia habet per ſe unitatem vel multitudinem, ſicut & eſſe, non autem accidentia, ſed habent á ſubjecto 1. q. 39. 3. *c.*

3 Ubi-

bium vertuntur diſpenſantis, vel commutantis, 22. q. 88. 10. ad 2. & 12. ad 2.

19 Omne votum rite factum obligat; ideo tranſgrediens illud peccat mortaliter, 22. q. 88. 3. o. & q. 189. 3. c.

20 Perdens virginitatem quam voverat, tenetur facere quod poteſt, ſcil. tenetur continere, & pœnitere ſi perdidit ex culpa ſua; & ſimiliter in aliis, 22. q. 79. 3. ad 2. & q. 88. 3. ad 2.

21 Nullus poteſt ſe ex voto firmiter obligare, ad id quod eſt in poteſtate alterius tantum, 22. q. 88. 8. o. & 9. c. ad 2. & q. 189. 5. o.

22 Non habentes uſum rationis, ut amentes, & pueri ante annos pubertatis, non poſſunt vovere, 22. q. 88. 9. c. & q. 189. 5. c.

23 Puer ante uſum rationis, non poteſt ſe obligare ad aliquid ex voto; quo uſu rationis habito, poteſt ſe obligare, ſed omne votum ejus etiam votum religionis ante annos pubertatis, ideſt ante annos quatuordecim in puero, vel ante annos duodecim in puella, poteſt irritari á parentibus, & á tutoribus, non autem poſt annos pubertatis, 22. q. 88. 8. ad 2. & q. 189. 5. c.

24 Filius etiam poſt annos pubertatis non poteſt aliquid vovere, quoad res domeſticas, ſine conſenſu patris, 22. q. 88. 8. ad 2.

25 Vovens illud quod non eſt in poteſtate ſua, non peccat, quia in ejus voto intelligitur debita conditio, ſcil. ſi ſuis ſuperioribus placuerit, vel ſi non contradicant; qua conditione extante tenetur implere votum, 22. q. 88. 8. ad 1. & ad 4. & 9. c. & ad 2. & 12. ad 2. & q. 189. 5. ad 4.

26 Fractio voti eſt quædam infidelitatis ſpecies, & ad fidelitatem pertinet ſervare promiſſa, 12. q. 88. 3. c.

27 Omne votum temporale factum in ſæculo, etiam votum crucis in ſubſidium terrę ſanctæ, ſolvitur per ingreſſum religionis, ſine alia diſpenſatione, quia votum religionis includit omnia vota, ratione perpetuitatis, & obedientię, nec ſingularitas convenit ei, & onus religionis ſufficit, & eſt quodammodo magis ampliatio voti, quam voti commutatio, 22. q. 88. 12. ad 1. & q. 185. 8. ad 2. & q. 189. 3. ad 3. item 7. c.

28 Si quis vovendo, prius cogitavit de religione communiter, & poſt elegit unam, tenetur ſimpliciter ad religionem, ideo ſi non poteſt recipi in religione á ſe electa, tenetur aliam quærere; ſi autem é converſo, intelligitur ſi velint, 22. q. 88. 3. ad 2. & q. 189. 3. ad 2.

29 * Nullum votum religioſi eſt firmum, niſi de conſenſu prælati, quia nullum tempus eſt, in quo prelatus non poſsit eum in aliis occupare, 22. q. 88. 8. ad 3.

30 In votis poteſt diſpenſari, inquantum in aliquo caſu illud quod cadit ſub voto eſt ſimpliciter malum, vel inutile, vel impeditivum majoris boni, non autem inquantum illud eſt de jure naturali, vel divino, 22. q. 88. 10. o.

31 Diſpenſatio voti eſt, cum abſolute determinatur non eſſe ſervandum; commutatio autem voti eſt, cum pro eo aliquid aliud imponitur, 22. q. 88. 10. c.

32 Votum poteſt ex cauſa rationabili commutari in aliud melius, vel in aliud minus periculoſum, ſicut & diſpenſari, 22. q. 88. 10. c. fin. & ad 1.

33 In utroque autem requiritur auctoritas eccleſiæ, in perſona Dei, 22. q. 88. 2. ad 3. & 12. o.

34 Votum vergens in periculum perſonæ, debet frangi ſecure, ſi diſpenſatio non poſsit haberi, 22. q. 88. 2. ad 3. & 12. ad 2.

35 Vota de rebus vanis & inutilibus non debent diſpenſari, nec ſervari; ſed debent derideri; ſicut vota de non pectinare caput in tali vel tali die, quia talia vota mulierum ſunt magis ſortilegia quam vota, & ſunt reliquiæ quædam idololatriæ, ſecundum quam ſervabantur dies & menſes; & peccant talia voventes, quia cum infidelibus etiam nec nomina debemus habere communia, ſecundum Hieronym. 22. q. 88. 2. ad 3.

36 Papa habet plenariam poteſtatem diſpenſandi in omnibus votis diſpenſabilibus, alii vero participative, ſecundum quod Papa concedit eis, 22. q. 88. 12. ad 3.

37 Solus Papa poteſt diſpenſare in votis perpetuis, ut in voto continentię, & religionis, & in voto crucis in ſubſidium terræ ſanctæ, & in voto peregrinationis ad transferendum ad terram ſanctam, alii vero prælati poſſunt diſpenſare in aliis votis, ni Papa diſpenſationem ſibi reſervet, ſicut in voto terræ ſanctæ, & ſimilibus, 22. q. 88. 12. ad 3. & q. 184. 6. c. fin. & q. 185. 4. c. fin. & quæſt. 189. 7. c.

38 Si prelatus diſpenſat ſine apparenti cauſa in votis, diſpenſatio prælati non excuſat voventem in manifeſtatis á culpa, ſicut ſi prelatus diſpenſaret cum aliquo, ſuper voto de ingreſſu religionis, nulla apparenti cauſa obſtante, 22. q. 88. 12. ad 2.

39 Si cauſa diſpenſandi in voto ſit apparens vel dubia, poteſt ſtari judicio prælati diſpenſantis vel commutantis votum, non autem judicio proprio, quia ipſe vovens non gerit vicem Dei, niſi forte in caſu, in quo id quod vovit, eſſet manifeſte illicitum, vel non poſſet opportune ad ſuperiorem recurrere, 22. q. 88. 12. ad 2.

40 In voto continentiæ non eſt diſpenſandum propter periculum mortis corporalis, quia
bonum

bonum continentię, etiam ſine voto, eſt multo melius quam ſalus corporis, & per alia remedia provideri poteſt, 22. quæſt. 88. 11. ad 3.

41 In voto continentiæ & religionis, per profeſsionem ſolemnizato, etiam Papa non poteſt diſpenſare, licet quidam juriſtę ignoranter contrarium dicant, quia periculis humanis obviandum eſt per humana, & non per divina, 22. q. 88. 11. c. & q. 186. 8. ad 3. & q 189. 8. ad 5.

42 Simplex votum etſi dirimat matrimonium contrahendum, contractum tamen nullatenus tollit, s. q. 53. 1. o.

43 Votum ſolemne ex ſui natura non modo contrahendum, ſed & contractum matrimonium tollit, cum per illud homo ſui corporis poteſtatem amiſerit, Deo ſe ad perpetuam continentiam dedicando, s. q. 53. 2. c.

1 Vox ſuper Chriſtum in baptiſmo, transfiguratione, & oratione fuit effective à tota trinitate, ſed repræſentative appropriatur patri, 3. q. 39. 8. ad 3.

2 Anima poteſt formare voces corporales, quia unitur corpori, non autem angelus, 1. q. 51. 3. ad 4.

3 Voces non ſignificant ſpecies intelligibiles, ſed ſignificant ea quæ ſibi format intellectus ad judicandum de rebus exterioribus, 1. q. 85. 1. ad 2.

1 Uſura in evangelio metaphorice accipitur ſcilicet pro ſuperexcellentia bonorum ſpiritualium, quam exigit Deus, volens ut in bonis acceptis ab eo ſemper proficiamus, quod eſt ad utilitatem noſtram, & non ejus, 22. q. 78. 1. ad 1.

2 Uſura eſt pretium pecuniæ mutuatæ, vel cujuſcumque rei, cujus uſus eſt conſumptio, vel diſtractio ejus, 22. q. 78. 1. c.

3 Accipere pretium pro principali uſu pecuniæ, qui eſt diſtractio ejus, eſt uſura, non autem pro ſecundario uſu ejus, ſcilicet ad oſtentationem, vel in pignus, ſed in uſu vaſorum eſt é converſo, 22. q. 78. 1. ad 6.

4 Uſura ſecundum ſe eſt injuſta, contra legem naturę, & peccatum mortale, quia idem bis venditur, vel venditur id quod non eſt, 22. q. 78. 1. o.

5 Theologi conſiderantes juſti & injuſti rationes, ſubtilius exponentes nomina hęc deſignantia, large extendunt hujus nominis ſignificationem ad incrementa quę proveniunt ex uſu omnium rerum, per ſimilem uſum & rationem; & non tantum pecuniæ, 22. q. 78. 1. 2. o.

6 Significat primo nomen uſurę incrementum quod parit pecunia ex uſu ſuo; ſecundario autem etiam ſignificat ſuperabundantiam, quam parit quælibet res ex uſu ſuo, ſimili cum uſu pecuniæ, 22. q. 78. 1. c.

7 Quod ab extraneis Judæi uſuram acciperent, non fuit conceſſum quaſi licitum, ſed permiſſum, ad majus malum vitandum, 12. q. 108. 1. ad 1. & 22. q. 78. 1. ad 2.

8 Mutuans poteſt exigere recompenſationem eorum tantum, quę pecunia non menſurantur, puta benevolentiam & amorem ejus cui mutuavit, vel aliquid hujuſmodi, 22. q. 78. 2. o.

9 Et poteſt deducere in pactum recompenſationem damni, per quod ſubtrahitur ſibi aliquid quod debet habere, hoc enim non eſt vendere uſum pecunię, ſed damnum vitare, & poteſt eſſe, quod accipiens mutuum, majus damnum evitet, quam dans incurret; unde accipiens mutuum, cum ſua utilitate damnum alterius recompenſat, 22. q. 78. 2. ad 1. & 3. c.

10 Recompenſationem vero damni quod conſideratur in hoc, quod de pecunia non lucratur, non poteſt in pactum deducere, quia non debet vendere id quod nondum habet, & poteſt impediri multipliciter in habendo, 22. q. 78. 2. ad 1.

11 Nec quicquid de pecunia uſuraria aliquis lucratus fuerit, quia id quod de tali re eſt acquiſitum, non eſt fructus hujuſmodi rei, ſed humanæ induſtrię, niſi forte per detentionem talis rei alter ſit damnificatus amittendo aliquid de bonis ſuis, tunc enim lucrans tenetur ad recompenſationem nocumenti, 22. q. 78. 3. o.

12 Et tenetur mutuans computare in ſortem, uſum venalem pignoris, 22. q. 78. 2. ad 6.

13 Sed non poteſt deducere in pactum, ut ſibi remutuetur, ſed poteſt recipere mutuum ſine obligatione, 22. q. 78. 2. ad 4.

14 Et poteſt accipere munera gratis oblata, non autem cum pacto tacito vel expreſſo, 22. q. 78. 2. o.

15 Quicumque ergo ex mutuo ratione mutui ſperat lucrum, peccat uſuræ vitio, ſecundum auctoritatem evangelii, ſed non ſic qui ex mutuo vitat damnum, ut ſi forte per detentionem talis rei mutuatę alter ſit damnificatus, amittendo aliquid de bonis ſuis, tunc enim tenetur ad recompenſationem nocumenti, ſicut & tenens pecuniam ultra terminum, tenetur reſtituere, non quidem totum lucrum poſsibile, ſed ſecundum æſtimationem, penſatis periculis, laboribus, & expenſis, 22. q. 62. 4. ad 1. & ad 2. & q. 78. 1. ad 3. & 2. ad 2. & 3. c.

16 Quia mutuum debet fieri gratis & ſive ſpe lucri, quandocumque in mutuo, vel ex mutuo, intenditur ſpes lucri, tunc non caret vitio uſurę, ſed ſic non eſt in emptione & venditione, niſi habeat rationem mutui; ſi enim aliquis carius velit vendere res ſuas,

quam

c. & 12. q. 1. 6. c. & q. 5. 8. c. & q. 8. 1. o. item 2. c. & q. 9. 2. c. & q. 10. 2. c. & q. 20. 1. c. & q. 60. 1. ad 1.

16 Objectum voluntatis eſt bonum univerſale, 1. q. 59. 4. c. & q. 80. 2. ad 2. & q. 82. 4. c. ad 1. & 12. q. 105. 4. c. & 22. q. 1. 2. ad 3. & q. 2. 7. 8. c. & q. 9. 1. c. ad 3. & 3. 6. c. item q. 10. 1. c. ad 3. item 22. q. 24. 1. c. & q. 25. 2. c. & 3. q. 19. 3. c.

17 Objectum voluntatis eſt bonum apprehenſum, 1. q. 80. 2. c. ad 1. & q. 82. 3. ad 2. & 4. c. & 12. q. 8. 1. o. & q. 13. 5. ad 2. & q. 19. 1. ad 3. & 3. o. & 5. 10. c. & q. 20. 1. ad 1. & q. 27. 2. o. & q. 76. 1. ad 3. & 22. q. 4. 7. c. & q. 7. 1. c. & 2. ad 1. item q. 8. 4. c. & q. 82. 3. c.

18 Bonum & finis eſt objectum voluntatis, 12. q. 1. 1. c. & 2. ad 3. item 3. c. & q. 5. 4. ad 3. item q. 11. 1. c. & 22. q. 4. 1. 8. c.

19 Voluntas poteſt velle aliquid in ordine ad aliud, quia fertur in ſuum objectum conſequenter ad apprehenſionem rationis, 22. q. 58. 4. ad 2.

20 Finis eſt objectum voluntatis, 1. q. 48. 1. ad 2. & 12. q. 1. 1. ad 2. & q. 7. 4. c. & q. 9. 3. c. & q. 18. 5. 7. c. & q. 19. 2. ad 1. & q. 20. 1. c. & q. 72. 1. ad 1. & 3. c. & q. 73. 6. c. & 22. q. 8. 8. c. & q. 23. 7. c. & q. 110. 1. c. & q. 122. 2. c. & q. 180. 1. c.

21 Bonum in communi, ultimus finis, & omne naturale volenti, eſt volitum naturaliter, 12. q. 10. 1. o. & 22. q. 34. 1. c.

22 Cujuslibet voluntatis volitum eſt duplex, ſcil. principale, ideſt finis, & ſecundarium, ideſt ea quę ſunt ad finem, ſed volitum principale eſt cauſa finalis voluntatis diſtinctæ realiter ab eo, non aliter niſi ſecundum modum ſignificandi, non autem volitum ſecundarium, 12. q. 8. 2. 3. o.

23 Bonum & malum ſunt objectum voluntatis, primum quidem ad proſequendum, ſecundum autem ad fugiendum; 1. q. 20. 1. c. & 12. quæſt. 8. 8. ad 1. & quæſt. 74. 2. ad 2.

24 * Qui vult bonum propter indebitum finem, vult bonum ſub ratione mali, 12. q. 19. 7. ad 2. & ad 3.

25 Voluntas tendit tantum in bonum exiſtens, vel in bonum apparens, & ſic tendit in non ens ſub ratione boni, 1. q. 19. 9. c. & q. 82. 2. ad 1. & 12. q. 6. 4. ad 3. & q. 8. 1. o. & q. 18. 4. ad 1. & q. 19. 1. ad 1. & q. 27. 1. ad 1. & q. 29. 4. c. ad 5. & q. 74. 1. ad 1. & q. 77. 2. c. & q. 77. 2. c. & q. 80. 1. c.

26 Operatio voluntatis, ſcil. velle, nihil aliud eſt, niſi inclinatio volentis in objectum voluntatis, 1. q. 82. 2. c. & q. 87. 4. c. & q. 105. 4. c. & q. 106. 2. c. q. 111. 2. c. & 12. q. 6. 4. c.

27 Voluntas pro facto reputatur, 1. q. 64. 2. ad 3. & 12. q. 20. 4. c. & 3. q. 68. 2. ad 2. fin.

28 Sufficit bona voluntas, ubi deeſt facultas, quia laus virtutis in voluntate conſiſtit, non autem in poteſtate. Et ideo deficere ab æqualitate, quæ eſt medium juſtitiæ, propter defectum poteſtatis, non diminuit laudem virtutis, ſi non fuerit defectus ex parte voluntatis. Et etiam in baptiſmo, apud Deum voluntas pro facto reputatur, ei qui non habet tempus operandi, 22. q. 81. 6. ad 1. & q. 106. 3. ad 5. & q. 107. 1. ad 2. & 3. q. 68. 2. ad 3. fin.

29 Omne illud cujus principium eſt voluntas, quantum in ſe eſt, poteſt eſſe & non eſſe, & poteſt eſſe tale vel tale, & poteſt eſſe tunc vel tunc, 1. q. 41. 2. c.

30 Actus voluntatis & cujuslibet appetitus tendit in bonum, & in malum ſicut in propria objecta; ſed in bonum tendit prius & per ſe, in malum vero ſecundario, & per aliud inquantum opponitur bono, 1. quæſt. 20. 1. c.

31 Actus voluntatis eſt ad bonum, proſequendo illud, ſed eſt malum fugiendo tantum. Primus dicitur voluntas, ſecundus vero dicitur noluntas, 12. q. 8. 1. ad 1. & ad 2.

32 Bonitas & malitia actus voluntatis dependet ex objecto tantum ex ratione, & ex lege æterna, 12. q. 19. o. & q. 21. 1. o.

33 Actus voluntatis diſcordans á ratione recta, vel concordans cum ratione errante, eſt malus, 12. q. 19. 5. 6. o.

34 Voluntas poteſt moveri dupliciter, ſcil. ab exteriori, ideſt ab objecto, vel á repræſentante illud, & ab intrinſeco, ideſt vel à ſe, vel á cauſante eam, 1. q. 105. 4. o. & q. 106. 2. c. & q. 111. 2. c. & 12. q. 9. 4. & q. 80. 1. c.

35 Aliquid movet voluntatem ex parte objecti tripliciter, ſcil. ipſum objectum, proponens vel offerens objectum voluntati, & perſuadens rationi, 12. q. 80. 1. c.

36 Voluntas movetur ab appetitu ſenſitivo ex parte objecti, quod videtur convenire vel diſconvenire, ſecundum diſpoſitionem hominis per paſsiones, 12. q. 9. 2. o. & 5. c. fin. & & q. 10. 3. o. & q. 75. 2. c. & q. 77. 1. o.

37 Oportet quod voluntas moveatur ab aliquo exteriori dupliciter, ſcil. ab objecto & quoad exercitium primi actus ejus, 12. q. 9. 4. o. & quæſt. 17. 5. ad 2. & quæſt. 103. 8. ad 1.

38 Nec movetur neceſſario ab aliquo objecto, quoad exercitium actus, ſed quoad determinationem actus, movetur ab aliquo objecto, non autem ab omni objecto, nec à paſſione, nec à Deo, ſed tantum ab ultimo fine, 1. q. 82. 1. 2. o. & 12. q. 10. o. & q. 80. 1. c.

39 Voluntas movetur á ſe, quia inquantum vult finem, eſt in actu, ſed reſpectu eorum quæ ſunt ad finem, eſt in potentia, 12. q. 9. 3. o. & 4. c. & q. 17. 6. ad 1. & q. 74. 1. ad 3. & 22. q. 82. 1. ad 1.

40 Voluntas diſtinguitur contra naturam, ſicut una cauſa contra aliam, licet habeat modum naturæ, inquantum fundatur in natura, 12. quæſt. 10. 1. ad 1. & quæſt. 51. 1. ad 1.

41 Voluntas hominis, nec á natura, nec ex neceſsitate, movetur ab appetitu inferiori, 12. q. 10. 3. c.

42 Non eſt determinata ad unum ſicut natura, quia voluntas ſequitur formam univerſalem, natura vero ſequitur formam particularem, 1. q. 41. 2. c. & 12. q. 10. 1. ad 3. & q. 13. 1. c. & q. 50. 5. ad 3.

43 Voluntas determinatur ad unum, per conſilium rationis, non autem neceſſario per aliquod agens extrinſecum, 12. q. 50. 2. ad 3. fin.

44 Voluntas dicta per eſſentiam, eſt in ratione dicta per eſſentiam, ſed voluntas participative ſumpta, eſt in ratione per participationem, 3. q. 18. 2. c. ad 1.

45 Voluntas etiam à Deo cogi non poteſt, etſi poſsit ab illo de neceſsitate mutari, operando in illa ſicut in natura, 12. q. 6. 4. ad 1. & q. 9. 6. c. & q. 10. 4. o.

46 * Voluntas á nulla creatura cogi poteſt, neque neceſſario moveri, 12. q. 6. 4. c.

47 * Paſsiones animę non poſſunt cogere voluntatem, licet aliter moveant inclinando affectum, 12. q. 7. c. ad 2. & q. 9. 2. o.

1 Vomitus poteſt ſine culpa procurari, de conſilio medicinæ, in remedium languoris, 22. q. 148. 6. ad 2. & q. 150. 2. ad 3.

2 Multum comedere vel bibere propter vomitum, ſecundum conſilium medicinæ, non eſt peccatum, licet ebrietas non excuſaretur á peccato, 22. q. 150. 2. ad 3.

3 Vomitus per ebrietatem, vel voracitatem eſt vitioſus, non autem ſi contingat infirmitatis cauſa, 3. q. 83. 6. ad 7.

1 Votum dicitur á voluntate, quaſi à primo movente rationem, ad promittendum, 22. q. 88. 1. ad 2.

2 Vovere eſt actus latriæ, ſeu actus religionis, licet actus aliarum virtutum ſint materia ejus, 22. q. 88. 5. o. & 6. c. ad 2. & q. 189. 2. c.

3 Votum eſt promiſsio Deo facta de meliori bono, quod videlicet non cadit ſub neceſsitate abſoluta, neque ſub neceſsitate finis, ſed de actibus virtutum, qui Deo placere noſcuntur, 22. q. 88. 1. o. & 2. 4. c. & 5. c. ad 1. & 7. 12. c. & q. 189. 3. c.

4 Votum eſt teſtificatio quædam promiſſionis ſpontaneæ, quæ debet fieri Deo, de iis quæ Dei ſunt, 22. q. 88. 1. c. fin. & q. 189. 3. c.

5 Ad votum tria de neceſsitate requiruntur, ſcil. deliberatio, propoſitum, & promiſſio, in qua promiſsione perficitur ratio voti, ſed quandoque ſuperadditur pronuntiatio oris, & teſtimonium aliorum, ad quandam confirmationem voti, 22. q. 88. 1. o.

6 Votum fit ſoli Deo, licet ſit de eo quod aliquando fit Sanctis, 22. q. 88. 5. ad 3.

7 Sub voto non cadunt peccata, nec indifferentia, nec neceſſaria abſolute, nec propter finem, niſi ut voluntaria, ſed votum debet ſemper fieri de meliori bono, 22. q. 88. 2. o. & 10. c.

8 Expedit vovere, quia votum firmat voluntatem in bono, nec tamen libertatem diminuit, nec eſt periculoſum de ſe, ſed eſt culpa mutantis voluntatem, ſed aſsimilat beatis, 22. q. 88. 4. o.

9 Homo eſt ſic liber, quod poteſt aliqua vovere & facere, etiam contra præceptum Papæ, 22. q. 88. 12. ad 2.

10 Vovere numquam convenit Chriſto, quia Deus erat, & habebat voluntatem firmatam, ut comprehenſor, 22. quæſt. 88. 4. ad 3.

11 Votum ſingulare duplex, ſcil. votum ſimplex & ſolemne; primum eſt promiſsio ſola, ſecundum vero eſt promiſsio, & datio, 22. q. 189. 2. ad 1. & 5. c.

12 Votum ſolemnizatur dupliciter tantum, ſcil. per ſuſceptionem ordinis ſacri, & per profeſsionem certæ regulæ, 22. q. 88. 7. o. & 9. c.

13 Votum ſimplex impedit matrimonium contrahendum, ſed non dirimit contractum, non tamen poteſt petere debitum ſine diſpenſatione eccleſiæ auctoritate apoſtolica, votum vero ſolemne facit utrumque, 22. q. 88. 7. c. & q. 189. 8. ad 3.

14 Opus ex voto eſt laudabilius, & magis meritorium quam opus ſine voto, 22. q. 88. 6. o. & q. 189. 2. c. & 3. q. 28. 4. c.

15 Opus ex voto, diſplicens, cum voluntate implendi illud, eſt magis meritorium, quam opus placens ſine voto, cæteris paribus, 22. q. 88. 6. ad 2.

16 * Virtus voti eſt obligatio ejus, quæ eſt major in voto ſolemni, quam in voto ſimplici, & quad Deum, & quoad homines, 22. q. 88. 7. ad 1.

17 Votum obligat ſecundum intentionem voventis, ſcil. ad reddendum ſtatim, vel ad certum tempus, vel cum conditione, 12. q. 88. 3. ad 3. & quæſt. 189. 3. ad 2. & 4. c.

18 Obſervare votum eſt de lege naturali, durante obligatione ejus, quę ceſſat vel ex ſe, vel auctoritate ſuperioris, in iis quæ in dubium

3 Ubicumque non eſt unitas ſpeciei, ibi non eſt unitas numeralis; niſi idem ſuppoſitum ſubſiſtat in duabus naturis, ſcilicet in Chriſto, 3. q. 50. 5. *ad* 2.

4 Ex multis fit unum tripliciter, ſcilicet ordine tantum, ordine & compoſitione, & per commiſtionem, 3. q. 2. 1. *c.*

5 Unum dicitur dupliciter, ſcilicet unum quod eſt principium numeri, & unum quod convertitur cum ente, 1. q. 11. 1. *c.* & 2. *c.* & q. 30. 3. *o.*

6 Unum numero dicitur dupliciter, ſcilicet unum unitate naturæ, & unum unitate perſonæ, 3. q. 3. 6. *ad* 1. & 7. *ad* 2.

7 Unum numero dicitur tripliciter, ſcilicet primo indiviſibile in potentia, vel ſecundum quantitatem, vel ſecundum eſſentiam, vel ſecundum utrumque. Secundo indiviſibile in actu & in potentia, cum ſitu, ut punctus. Tertio nihil importans niſi indiviſionem, ſcilicet unitas quę eſt principium numeri, quæ tamen inhæret alii, ſcilicet ſuo ſubjecto, 1. q. 11. 1. *ad* 2.

8 Unum numero dicitur tripliciter, ſcilicet vel indiviſibile actu & potentia, vel actu tantum, vel unum perfectione, 3. q. 73. 2. *c.*

9 Quod convenit multis non convenit eis ſecundum unam naturam communem, niſi ſit univocum & poſitivum, 1. q. 65. 1. *c.*

10 Unum quantum ad illud quod ponit, conſtituit multitudinem, ſed quantum ad negationem quam addit ſupra ens, opponitur ei privative, 1. q. 11. 2. *ad* 2.

11 Multum abſolute ſumptum, opponitur uni, ſed ut importat exceſſum opponitur pauco, 1. q. 11. 2. *ad* 3.

12 Unum ponitur in definitione multitudinis, non autem è converſo, 1. q. 11. 2. *ad* 4. & q. 85. 8. *ad* 2.

13 Non removet multitudinem, ſed diviſionem. Nec multitudo removet unitatem, ſed indiviſionem eorum ex quibus conſtat, 1. q. 30. 3. *ad* 3.

14 Multitudo poteſt immediate procedere ab uno ſimplici, 1. q. 77. 6. *ad* 1.

15 Aliqua poſſunt eſſe unum, & multa diverſimode, non autem eodem modo, quia opponuntur, 1. q. 11. 1. *ad* 2. & 2. *ad* 1. & 12. q. 17. 4. *o.*

16 Unum quod eſt principium numeri, opponitur multitudini relative, ut menſura menſurato, non autem unum quod convertitur cum ente; ſed opponitur privative, 1. q. 11. 2. *c.*

17 Deus eſt unus, 1. q. 11. 3. *o.* & q. 103. 3. *o.*

18 Eſt maxime unus, 1. q. 11. 4. *o.* & q. 28. 3. *c.* & q. 30. 1. *ad* 2. & q. 39. 3. *c.*

19 * Deum eſſe unum poteſt ratione demonſtrari, & poteſt fide teneri, 1. quæſt. 2. 2. *o.*

20 Deus eſt unus per unam eſſentiam, & eſt ſua unitas, 1. q. 103. 3. *o.*

21 Eſt unus ſecundum quod unum convertitur cum ente, non autem ſecundum quod unum eſt principium numeri, 1. q. 11. 3. *ad* 2. & q. 30. 3. *ad* 2.

22 Unitas divinę perſonæ eſt major unitate quæ eſt principium numeri, quia eſt per ſe ſubſiſtens, completa, & habens in ſe quicquid pertinet ad rationem unitatis, 1. q. 11. 4. *ad* 2. & q. 2. 9. *ad* 2.

23 Eſt major unitate naturæ & perſonæ in nobis, & unitate animæ, & corporis, 3. q. 2. 9. *ad* 3.

24 Pater & filius in divinis ſunt unum, non autem unus, 1. q. 31. 2. *ad* 4.

25 In patre & filio non eſt diſcrepans, ſed una divinitas, ut dicit Ambroſ. 1. q. 31. 2. *c.*

26 Omnia entia ſunt unum propter patrem tripliciter, ſcilicet quia in patre primo unitas invenitur, & ratio principii quaſi primi, & ab ejus unitate eſt quod una natura in omnibus propagetur. Et omnia entia ſunt æqualia propter filium tripliciter, ſcilicet quia ęqualitas eſt in filio, inquantum filius, inquantum verbum, & inquantum eſt imago. Et omnia entia ſunt connexa propter Spiritum Sanctum tripliciter, ſcilicet, quia procedit ut amor, amor autem eſt connexio duorum, quæ connexio requirit tria, ſcilicet duo connexa, & unum connectens, 1. q. 39. 8. *c.*

1 Univerſale ttriplex, ſcilicet univerſale in re, ideſt natura communis in particularibus, univerſale poſt rem, ideſt abſtractum ab eis, & univerſale ante rem, ideſt formæ univerſales rerum in mentibus angelorum, 1. q. 55. 3. *ad* 1. & *ad* 3.

2 Univerſale ſumitur dupliciter, ſcilicet pro natura rei cum intentione univerſalitatis, & pro natura ut eſt in particularibus. Primo modo univerſale eſt poſterius, ſed ſecundo modo univerſalius eſt prius minus univerſali via generationis, & temporis, ſed eſt é converſo ordine perfectionis, & intentionis naturę, 1. q. 85. 3. *ad* 1. & 12. q. 29. 6. *c.*

3 Univerſale quoad naturam eſt in ſingularibus, ſed quoad intentionem univerſalitatis eſt in intellectu, 1. q. 85. 2. *ad* 2. & 12. q. 20. 6. *c.*

4 Univerſale pro natura eſt principium formale eſſendi & cognoſcendi ſingularia, ſed univerſale pro intentione univerſalitatis eſt principium cognoſcendi tantum, 1. q. 85. 3. *ad* 4.

5 Cognitio univerſalis duplex, ſcilicet ex parte objecti, & ex parte medii, 1. q. 35. 3. *ad* 2.

6 Univerſale dicitur eſſe ſemper, & ubique vel ſecundum diverſa eſſe, vel negative, quia non determinat ſibi locum, nec tempus 1. q. 8. 4. *ad* 1. & *ad* 2. & q. 16. 7. *ad* 2.

7 Univerſalius continet plura in potentia, & pauciora in actu, quam minus univerſale, 1. *q.* 85. 3. *ad* 2.

8 * Univerſale eſt commune multis ſecundum rem, 1. *q.* 13. 9. *c.*

Univerſum eſt unum unitate ordinis, ſecundum quod inferiora reguntur per ſuperiora, 1. *q.* 103. 3. *o.*

* Vocatio, dicit auxilium Dei moventis interius, & excitantis mentem ad deſerendum peccatum. Ideo non eſt remiſsio peccatorum, nec juſtificatio, ſed cauſa ejus, 12. *q.* 113. 1. *ad* 5.

1 Voluntarium importat quod motus & actus ſit á propria inclinatione, ideſt quod agere ſit à principio intrinſeco, & propter finem, 1. *q.* 105. 4. *c.* & 12. *q.* 6. 1. *o.* & 2. *c.* & *q.* 71. 5. *ad* 2.

2 Ad rationem ejus requiritur aliqua cognitio finis, 12. *q.* 6. 2. *c.* & 3. *ad* 3. & 5. *c.* & 7. *ad* 3. & 8. *c.*

3 Voluntarium dicitur quod procedit á voluntate vel directe, ſcil. à voluntate agente, vel indirecte, ſcil. à voluntate non agente, 12. *q.* 6. 3. *o.* & 7. *ad* 3. & *q.* 77. 7. *c.*

4 Voluntarium dicitur, quod eſt ſecundum inclinationem voluntatis. Et hoc dupliciter, ſcil. ad agendum, & patiendum, 1. *q.* 82. 1. *c.* & 12. *q.* 6. 5. *ad* 2.

5 Aliquid eſt voluntarium dupliciter, ſcil. ſecundum ſe, & ſecundum cauſam ſuam, 12. *q.* 77. 7. *c.* & 22. *q.* 46. 2. *ad* 2. & *q.* 64. 8. *c.* & *q.* 79. 3. *ad* 2.

1 Principium intrinſecum actus voluntarii, ſcil. vis cognoſcitiva & appetitiva, eſt principium primum; non quidem primum ſimpliciter, ſed primum in genere motus appetitivi, licet moveatur appetitus hominis ab aliquo exteriori, ſecundum alias ſpecies motus, 1. *q.* 105. 4. *ad* 2. & *ad* 3. & 12. *q.* 6. 1. *ad* 2. & *q.* 9. 4. *ad* 1.

7 Voluntarium poteſt eſſe ſine actu exteriori & interiori, & aliquando eſt cum actu interiori, ſine actu exteriori, 12. *q.* 6. 3. *o.* & *q.* 71. 5. *ad* 2.

8 In non habentibus uſum rationis, non eſt voluntarium, nec involuntarium, 12. *q.* 6. 7. *ad* 3. & *q.* 10. 3. *c.*

9 Voluntarium ſecundum rationem perfectam, ſoli naturę rationali convenit, brutis autem convenit ſecundum rationem imperfectam, 12. *q.* 6. 2. *o.*

10 Voluntarium eſt maxime in actibus hominis, quia maxime cognoſcit finem ſui operis, & movet ſe, 12. *q.* 6. 1. *o.*

1 Voluntas eſt appetitus rationalis, 1. *q.* 78. 1. *ad* 3. & *q.* 80. 1. *o.* & *q.* 81. 1. *c.* & *q.* 87. 4. *c.* & 12. *q.* 6. princ. & 2. *ad* 1. & *q.* 8. 1. *c.* & *q.* 26. 1. *c.* & *q.* 46. 4. *ad* 1. & *q.* 56. 5. *ad* 1. & *q.* 59. 4. *c.* & 22. *q.* 24. 1. *c.* & *q.* 27. 1. *c.* & *q.* 58. 4. *ad* 1.

2 Eſt media inter rationem, & concupiſcibile, & movetur ab utraque, ſcil. à ratione incontinente, & à concupiſcibili, in incontinente, 12. *q.* 58. 6. *ad* 2. & *q.* 59. 4. *ad* 2. & *q.* 61. 2. *c.* fin. & *ad* 2. & 22. *q.* 58. 4. *ad* 3.

4 Humana poteſt aliquid velle ex judicio rationis, non ſequendo paſsionem appetitus ſenſitivi, 1. *q.* 111. 2. *ad* 3. & *q.* 115. 4. *c.* fin. & 12. *q.* 10. 3. *o.*

5 Antecedens & ſecundum quid potius eſt velleitas, quam abſoluta voluntas, 1. *q.* 19. 6. *ad* 1. fin.

6 Duplex, ſcil. voluntas & natura, & voluntas ut voluntas, ideſt voluntas deliberata, 1. *q.* 83. 4. *o.*

7 Voluntas ut natura, & voluntas deliberata, non differunt eſſentialiter ſecundum potentias, ſed ut conſequuntur cognitionem naturalem, & cognitionem per inquiſitionem, 1. *q.* 83. 4. *o.* & 3. *q.* 18. 3. *c.* *ad* 1.

8 Voluntas ut voluntas, eſt ad utrumlibet, ſed voluntas ut natura, vult aliquid naturaliter & determinate, 1. *q.* 41. 2. *c.* & 12. *q.* 10. 1. *o.*

9 Voluntas hominis duplex, ſcil. naturalis qua appetit bonum ſecundum ſe homini inquantum eſt homo, & deliberata, ſcil. de bono propter aliud, 1. *q.* 41. 2. *ad* 3. & 3. *q.* 18. 1. *ad* 3. & 3. *o.* & 4. 5. *c.* & *quæſt.* 21. 3. *c.*

10 Voluntas triplex, ſcil. accedens, concomitans, & antecedens, 12. *q.* 5. 7. *c.*

11 Regula voluntatis humanæ duplex, ſcil. una propinqua & homogenea, ideſt ipſa humana ratio, alia vero remota, & heterogenea, ideſt prima regula, ſcil. lex æterna quę eſt quaſi ratio Dei, 12. *q.* 21. 1. *c.* & *q.* 71. 6. *c.*

12 Aliquid eſſe, vel aliquid fieri voluntate contingit dupliciter, ſcil. vel voluntate concomitante, vel voluntate ut principio, 1. *q.* 41. 2. *c.*

13 Aliquis vult aliquid tripliciter, ſcilic. appetitu naturali; ſicut omnes homines volunt eſſe & vivere. Alio modo per electionem ex aliqua præmeditatione. Alio modo non per ſe, ſed in cauſa ſua, ſicut eum velle infirmari dicimus, qui comedit nociva; & velle ſanari eum qui medicinam acceperit, 22. *q.* 30. 1. *c.*

14 Aliquid poteſt eſſe volitum nunc & non prius dupliciter, ſcil. vel quia incipit eſſe bonum, vel quia incipit eſſe cognitum, 1. *q.* 19. 7. *c.*

15 Objectum voluntatis eſt bonum, 1. *q.* 48. 5. *c.* & *q.* 51. 2. *c.* & *q.* 105. 4. *c.* & *q.* 106. 2.

quam ſit juſtum pretium, ut de pecunia ſolvenda emptorem expectet, manifeſte uſura committitur, quia hujuſmodi expectatio pretii ſolvendi, habet rationem mutui; unde quicquid ultra juſtum pretium pro hujuſmodi expectatione exigitur, eſt quaſi pretium mutui, quod pertinet ad rationem uſuræ. Similiter etiam ſi aliquis emptor velit rem emere vilius quam ſit juſtum pretium, eo quod pecuniam ante ſolvit, quam poſsit ei res tradi, eſt peccatum uſuræ, quia etiam iſta anticipatio ſolutionis pecuniæ habet mutui rationem, cujus quoddam pretium eſt, quod diminuitur de juſto pretio rei emptæ; ſi vero aliquis de juſto pretio velit diminuere, ut pecuniam prius habeat, non peccat peccato uſuræ, 22. *q.* 78. 2. *ad* 7.

17 Poteſt autem excludi ſpes lucri ab intentione dantis mutuo, modo prædicto dupliciter, ſcilicet vel quando dans mutuo, paratus eſt omni tempore accipere rem mutuatam, etiam ante illud tempus determinatum, quo res veriſimiliter deberent eſſe cariores; & hoc modo ſpes lucri, etſi per accidens intendatur, non tamen per ſe, quia non tollit rationem gratuiti à mutuo, vel quando dans mutuo, etiam tempus illud determinavit, in quo veriſimiliter res plus valituræ erant propter ſolam damni vitationem, tunc enim damnum vitat, quando neceſsitati propriæ conſulens, intendit conſervare res ſuas ſibi magis neceſſarias ad uſum vitæ, quas ſi tunc non haberet, oportet eas alibi emere, & ſic reportare damnum de gratia mutui facta proximo; & ſic intendens in mutuando excuſatur ab omni vitio uſuræ, 22. *q.* 62. 4. *ad* 1. & *ad* 2.

18 In ſcriptura ſacra quantum ad legem veterem condemnantur dantes pecuniam ad uſuram, & ideo contra legem divinam accipiuntur uſuræ, unde accipere uſuras ab alienis, non erat ſecundum intentionem legis, ſed ex quadam permiſsione, propter pronitatem Judæorum ad avaritiam, & ut magis pacifice ſe haberent ad extraneos, à quibus lucrabantur, 22. *q.* 105. 3. *ad* 3. & 22. *q.* 78. 1. *o.*

19 Eſt etiam uſura contra legem naturæ, quia in hoc finis conveniens ſecundum naturam actus humanæ vitæ, corrumpitur; huic enim actui, qui eſt mutuum dare, conveniens finis oſtenditur naturaliter, ſcilicet finis communis ſocietatis, & fraternæ charitatis, in ſubveniendo proximorum neceſsitatibus, & ideo gratis fieri debet naturaliter. Quare quandocumque hujuſmodi actus fit propter ſpem alicujus commodi vel lucri, tunc ab eo tollitur finis qui naturaliter competit ei, & fit contra naturam, quare juri naturali repugnat; ideo non tantum fit injuſtum contra legem divinam, ſed etiam contra jus naturale, 22. *q.* 78. 1. *o.*

20 Secundum theologiam uſura condemnatur, tamquam peccatum mortale, & grave, & æterna morte dignum, 22. *quæſt.* 78. 1. *o.*

21 Leges vero humanæ, aliquando conſiderant juſtitiam, prout eſt conſervativa pacis exterioris inter homines; & ideo leges tales non puniunt, niſi quod hanc pacem deſtruit, aliquando etiam prout magis illuſtrantur lumine fidei, & juris divini, conſiderant etiam juſtitiam veram & interiorem, & ſic etiam leges canonicę prohibent & puniunt uſuras, 22. *q.* 67. 1. *ad* 1.

22 Jus poſitivum tamen permittit uſuras, non quidem ut juſtas, ſed ne communitas patiatur multas incommoditates, per uſuram enim retinentur multæ hæreditates, & vitantur damna quamplurima; propter quod etiam leges humanę eam permittunt, & non puniunt, ſicut puniunt & prohibent furta & rapinam. Juſtinianus tamen Imperator, ſanctas ſanctiones ſive leges ſubjecit eccleſiaſticis inſtitutis, ſed præcipue in uſuris & matrimonio, in quibus tota vita civilis verſatur, 12. *q.* 96. 6. *c.* & 22. *q.* 78. 1. *ad* 4.

23 * Quia omnis ſuperabundantia uſurarum, eſt tamquam res aliena ipſi uſurario injuſte poſsidenti, ſequitur quod ſit propria alterius, qui ipſa re privatus eſt & deſtitutus. Sed hoc eſt juſtum ſecundum omnia jura, quod omnis res deſtituta, ideſt qua quis injuſte deſtitutus, & privatus eſt contra juſtitiam, reſtituatur. Reſtitutio enim ſemper reſpicit deſtitutionem, & ideo ſecundum omnem juſtitiam naturalem uſuræ reſtituendæ ſunt. Sed forte dicetur quod illa deſtitutio facta ſit voluntarie, ideſt quia accipiens mutuum voluntarie videtur dare uſuram mutuanti, & etiam quia leges humanæ non puniunt, quæ tamen injurias punire debent, quare non videtur eſſe contra juſtitiam humanam; & ideo advertendum eſt, quod voluntas hominis aliquando reſpicit volitum propter ſe, & aliquando propter aliud. Quando autem propter ſe, tunc ſi illud volitum ſit ſimpliciter juſtum ac bonum, tunc voluntas eſt bona, & opus ex ea procedens eſt bonum & juſtum; ſi autem ſit injuſtum & malum, tunc ſimiliter voluntas eſt mala: ſi vero reſpiciat volitum non propter ſe, ſed propter aliud, ſicut cum aliquis vult projicere merces in mare, ut ſic evadat periculum, tunc eſt diſtinguendum, 12. *q.* 68. 6. *c.*

24 Conditio quæ dicitur intereſſe, ſive damni recompenſatio, & non ſpes lucri, poteſt excuſare á vitio uſuræ, ut ſi quis mutuo dederit gratis, uſque ad terminum aliquem determinatum, in quo indiget ſua pecunia pro aliqua neceſsitate, & mutuum non fuerit redditum ad prædictum terminum, poteſt mutuans repetere ultra ſortem, quicquid damni incurit propter defectum ſolutionis: & hoc modo poteſt etiam fidejuſſor repetere uſuras à debitore, quas perſolvit creditori, propter defectum debitoris, quia ibi patet ratio juſtitiæ, quia non ſpe lucri accipitur, ſed pro recompenſatione damni, 22. *q.* 78. 2. *ad* 1. & 3. *c.*

25 Conditio quæ ſumitur tantum ex ſpontanea oblatione, excuſat á vitio uſuræ, ſcilicet quando tam ex parte dantis quam accipientis, gratis aliquid offertur, 22. *quæſt.* 78. 2. *o.*

26 Et hoc poteſt contingere, quando illud quod ultra ſortem recipitur, fit ſuum jure naturæ, ſicut fructus pignorum pro dote uxoris, vel proviſione filiorum; vel poteſt fieri ſuum jure æquitatis, ſicut res ipſa quæ impignoratur, quando ſecundum ęquitatetem erat illius qui fructus percipit, 22. *quæſt.* 78. 2. *ad* 6.

27 * In uſuris non transfertur dominium, 22. *q.* 78. 3. *c.* *ad* 3.

28 Non eſt reſtituendum niſi quod eſt alienum, & non ſuum, quare uſuræ non ſunt in dominio poſsidentis, 22. *quæſt.* 78. 3. *c.* *ad* 3.

29 Cum una res ſimul habere duos dominos non valeat, á ſe invicem diverſos & ęquales & omnis uſura reſtituenda ſit ſecundum legem divinam ei à quo accepta eſt, ſicut vero domino, ſequitur quod reſtituens non habet verum ejus dominium, & ſic non erat translatum in accipientem uſuram, 22. *q.* 78. 3. *c.* *ad* 3.

30 Quę movere poſſunt theologos, aſſerentes in uſura non transferri dominium, ſunt quædam auctoritates, & ex iis rationes conſequentes, 22. *q.* 78. 3. *c.* *ad* 3.

31 Per anticipationem ergo temporis, aliquando generari poteſt vitium uſurę, ſicut per dilationem vel prolongationem, 22. *q.* 68. 2. *ad* 7.

32 Licet accipere mutuo ſub uſuris, ad bonum ſui vel alterius, non autem licet inducere ad faciendum uſuras, 22. *quæſt.* 78. 4. *o.*

33 Vendere autem carius juſto, propter dilationem ſolutionis, vel emere vilius propter anticipationem, eſt uſura, non autem è converſo, 22. *q.* 77. 1. *ad* 1. *fin.* & *q.* 78. 2. *ad* 7.

34 Et licet alias expenſas licite factas, puta in portatione pannorum, poſsint licite recuperare de eorum venditione, non tamen poſſunt recuperare uſuras quas aliis dederant, cum hæc fuerit injuſta datio, & præſertim etiam cum dando uſuras peccaverint, ſi induxerunt, tamquam occaſionem peccandi uſurariis præbentes, cum etiam neceſsitas quę ponitur ab eis, ut ſcilicet mercatores honorabilius vivant, & majores mercationes faciant, non ſit talis neceſsitas, quæ ſufficiat ad excuſandum peccatum prædictum, 22. *q.* 78. 4. *o.*

35 Sed hic poteſt cadere excuſatio uſurę dupliciter, ſcilicet quando gratis & liberaliter creditor hujuſmodi ſuperabundantiam tribuit debitori, & debitor non cauſa temporis accipit, vel quando creditor per damnum propriæ rei, recompenſat hujuſmodi ſuperabundantiam, ut quando non poteſt habere pecuniam, ſine alicujus rei propriæ alienatione & damno, ex qua ſolvat creditori quod petit ante terminum ſolutionis. Alias eſt caſus uſurarius, 22. *q.* 78. 3. *c.* *ad* 3.

36 Si venditor rem ſuam intendat vendere carius, non propter tempus tantum, ſed tantum propter damnum quod ſibi videt imminere ex dilatione perſolutionis recuperandæ, ſeu propter vexationem ſuam redimendam, quam probabiliter timet futuram ſibi in repetitione debiti ſui propter malitiam vel impotentiam debitoris, tunc excuſatur à vitio uſurę, & fit ęquitas æſtimationis in hujuſmodi contractibus, per recompenſationem damni; vel quando probabiliter timetur hęc in credentia accidere. Et tunc rectitudo hujuſmodi intentionis apparet, quando venditor optaret potius non vendere talibus, quam vendere ad credentiam, & quando libenter daret aliis pro minori pretio incontinenti perſolvendo, quam vendere ad credentiam talibus pro pretio majori, niſi venditio habeat ratione mutui, 22. *q.* 78. 2. *ad* 1. & *ad* 7.

37 Uno autem modo credentia facit contractum uſurarium, ſcilicet quando propter ipſam credentiam, res venditur carius, quam valeat ſimpliciter, vel quam eſſet valitura probabiliter tempore ſolutionis, vel etiam ſi tantum ſit valitura veriſimiliter, tamen ipſe venditor alias res ſuas non venderet, niſi plus acciperet propter ipſam credentiam, & tunc venditio habet rationem mutui, 22. *q.* 78. 2. *ad* 7.

38 De his autem quæ committuntur bonæ fidei aliorum ad lucrum, mihi videtur dicendum, quod aut comiſsio fit pecuniæ, vel alterius rei, ita quod transfertur in toto vel in parte rei commiſſæ in poteſtatem ejus cui committitur, aut ita fit commiſsio, quod non tranſeat dominium, ſed remanet tota res commiſſa in dominio committentis. Primo modo eſt vitium uſurę, eo quod ſperat lucrum jam de re non ſua, quæ jam erat translata per commiſsionem in dominium alterius. Et in hoc commiſsio aſsimilatur mutuo. Sed ſecundo modo poteſt ſperari lucrum ſine vitio uſuræ; quia tunc commiſſa eſt pecunia vel res alia, ſicut ſervo vel miniſtro, qui de

re domini negotiatur ad utilitatem domini ſui. Et ideo committens poteſt ſperare lucrum, ſicut ex re ſua. Et ſic lucrum non accidit ſorti, nec poſsidetur ſine juſto titulo, quia ſicut rei propriæ partem recipit, non tamen partem numiſmatis ex numiſmate immediate, ſed partem ipſarum rerum quæ per numiſmata ſua ſunt acquiſitæ juſta commutatione, 22. *q.* 78. 2. *ad* 5.

39 In toto vel in parte ideo dictum eſt, quia ſi aliquis committit centum alicui, ita quod medietatem ei mutuet, & aliam medietatem ſuo retineat dominio, ita tamen quod de illis centum debeat negociari ad lucrum ille cui committitur, dico quod hoc lucrum jam habet vitium uſuræ propter hoc, quod non tantum ex re commiſſa ſperatur lucrum, ſed etiam pariter ex re mutuata & commiſſa, 22. *q.* 78. 2. *ad* 1. *&* *ad* 5.

40 Dare autem pecuniam mercatori, vel artifici per modum ſocietatis, cum pacto vel ſpe lucri, ita quod cum periculo ipſius committentis mercator de ea negotiatur, vel artifex operatur, licitum eſt, non autem in mutuo, 22. *q.* 78. 2. *ad* 5.

41 Dans vero pecuniam uſurario, ut uſuras exerceat, vel ut copioſius exerceat, peccat; non autem ſi det pecuniam, ut totius ſervetur, 22. *q.* 78. 4. *ad* 3.

42 Ad hæc dicendum, quod in hujuſmodi aliud eſt vitare damnum, & aliud eſt ſperare lucrum quia primum licet, non autem ſecundum, 22. *q.* 78. 3. *c.*

43 Quædam in conſuetudinem deducta habentur pro juſtis legibus, quę magis deberent dici corruptelæ permiſſę, quam conſuetudines approbatæ. Et hoc videmus in hac materia uſurarum, ſecundum regiones & civitates diverſas, quantum ad pupillorum, & orphanorum tutelam. Unde dico, quod non poſſunt pupilli, quando ſciunt veritatem, retinere ſuperabundantias rerum ſuarum per uſuram acquiſitas, 12. *q.* 108. 3. *ad* 2.

44 Uſurarius tenetur reſtituere quicquid accepit de uſuris & fructus, & intereſſe, non autem quę lucratus eſt cum eis, etiam emendo poſſeſsiones, 22. *q.* 78. 3. *o.*

45 Lex divina jubet reſtitutionem uſurarum fieri, ſicut & rapinarum. Et voco legem divinam, quæ in canone ſacræ ſcripturæ, & in decretis ſanctorum patrum, & conciliis continetur, quia jus divinum eſt, quod divinitus promulgatur, 22. *quæſt.* 57. 1. 2. *ad* 3.

46 Debet tamen fieri hujuſmodi reſtitutio uſurarum caute, nec cum ſcandalo fiat perſonarum prædictarum, 22. *quæſt.* 62. 6. *ad* 2.

47 Ex præcepto etiam juris naturalis habemus, quod quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos illis eadem faciatis. Sed juſta voluntate vult ſpoliatus re propria per uſuram, ut ſpoliator ei reſtituat. Quare ſimiliter ſpoliator debet juſte reſtituere ſpoliato, 12. *q.* 99. 1. *ad* 3.

48 Uxor etiam non poteſt licite reſtituere uſuras, nolente marito, & adhuc vivente, cum uxor non ſit domina rerum, ſed tantum vir. Et tamen ad generationem conjuncta viro in adjutorium, & in uſum rerum. Quare ſicut non poteſt alienare res viri, ipſo non volente; ita nec aliena viri poteſt reſtituere ipſo nolente, 12. *q.* 92. 1. *c. princ.* *&* *q.* 98. 2. *c.* 2.

49 Si vero ut particeps fuit tantum lucri, aut fuit ſcienter, aut ignoranter, ſi ſcienter, tunc iterum poteſt fieri juſte dupliciter, ſcilicet aut pro neceſsitate corporali, ideſt quando alias commode non poteſt invenire remedium vitę, ſicut accidit pauperibus mendicantibus, & ſic aliquando etiam per hoc poſſunt excuſari filii, & filię in domo parentum uſurariorum, qui alias nequeunt victum ſibi neceſſarium invenire, & ſimiliter uxor eadem neceſsitate poteſt excuſari, 22. *quæſt.* 32. 7. *ad* 3.

50 Fautores & defenſores, qui fovent uſurarios & defendunt in exercitio fœnerandi, ſicut aliquæ civitates, & aliqui principes fovent & defendunt hujuſmodi, qui dicuntur Caurſini, qui alias non auderent exercere hujuſmodi actum fœnerandi, tales fautores & defenſores uſurariorum, inquantum hujuſmodi ſunt tantum, non tenentur ad reſtitutionem alicujus, niſi inquantum ſunt participes lucri, ſcilicet quia propter hoc ſunt fautores vel defenſores, ut ab uſurariis aliquam portionem recipiant; tamen in hoc etiam peccant contra Deum, etiam quantumcumque utilitatem regionis vel civitatis intendat, quia fovent peccatores in peccatis ſuis, 22. *q.* 78. 4. *ad* 3.

51 Nec eſt ſimile de illis, quorum auctoritate circa uſurarios fit aliquid, de iis qui fovent & defendunt, & accipiunt ut auctores; quia illi ſunt cauſa per ſe actus mali, iſti vero non ſunt cauſa ipſius actus mali, ſed accidentium ipſi actui ad ejus conſervationem, & fructum ampliorem, 22. *q.* 78. 4. *o.*

52 Sed majori juſtitia reſtituenda ſunt ablata, quam debita ſint ſolvenda, cum in hoc impleatur juſtitia, tollens injuriam factam Deo & proximo; ſed in ſolutione debitorum nulla tollitur injuria, ſed tantum ſolvitur juſtitia, quare ſecundum hoc videntur prius reſtituenda ablata, quam ſolvenda debita; reſtitutio enim prefertur etiam ſubventioni parentum, niſi in extrema neceſsitate, 22. *q.* 31. 3. *ad* 3. *&* *q.* 32. 7. *ad* 3. *&* *q.* 60. 5. *ad* 4. *&* *q.* 62. 5. *ad* 2.

53 Si unus ſit dives, & alter pauper, & plus indigens his de quibus reſtitutio facienda eſt, & æqualiter ſit clarum in utroque, adhuc prius pauperi poteſt reſtitutio uſurarum juſte fieri, quam diviti, eo quod plus læſus eſt in ablutione ſuorum, & quia plus indiget, 22. *q.* 31. 3. *ad* 3. *&* *q.* 32. 7. *ad* 3. *&* *q.* 60. 5. *ad* 4. *&* *q.* 62. 5. *ad* 2.

54 Quod autem in lege ſcriptum eſt de duplo, quadruplo, & quintuplo, non habet locum in uſuris; ſed tantum in furtis vel rapinis, eo quod hujuſmodi uſuræ non deſtruunt bonum reipublicæ de ſua ratione, ſicut faciunt furta & rapinæ, ſed tantum corrumpunt bonum perſonale, ſive fraternum bonum, & hoc non inferendo malum, ſed tantum non faciendo bene fratri debitum; & de his alias ſcripſimus in ſeptimo præcepto decalogi diffuſius, 22. *q.* 62. 3. *ad* 2.

55 Si ergo aliquod lucrum provenit uſurario, ultra rem, & rei uſum naturalem ex propria operatione & ſolertia ejus, in quo non eſt alius damnificatus, dico, ſine præjudicio, quod non tenetur reſtituere homini hujuſmodi lucrum, 22. *q.* 78. 3. *o.*

1 Uſus rationis quandoque totaliter aufertur ex nimia paſsione, ſicut ex amore vel ira inſaniens, & tunc talis paſsio ſi á principio fuit voluntaria, & non naturalis, imputatur actus ad peccatum; quandoque vero paſsio non totaliter intercipit uſum rationis, & tunc ratio poteſt paſsionem excludere, divertendo ad alias cogitationes, vel dolendo, vel impediendo, unde talis paſsio non totaliter excuſat à peccato, ſi ratio non eam prohibeat, 1. *q.* 63. 3. *c. ad* 12. *&* *q.* 77. 1. 2. 7. *c.* *&* *q.* 78. 2. *ad* 3. *&* *q.* 80. 3. *ad* 2. *&* 22. *q.* 4. 6. *c. ad* 3. *&* *quæſt.* 53. 6. *ad* 1. *&* *quæſt.* 175. 2. *ad* 2.

2 Uſus pecuniæ duplex, ſcilicet ad ſe, & ad alios; primus pertinet ad expenſas ſeu ſumptus, ſecundus vero ad dationes, 22. *q.* 117. 3. *ad* 3.

3 Uſus pecunię pertinens ad dationes duplex, ſcilicet principalis, qui eſt diſtractio ejus, pro quo nihil ultra poteſt accipi; & ſecundarius, ſcilicet vel ad oſtentationem vel in pignus, pro quo aliquid ultra poteſt accipi, 22. *q.* 78. 1. *ad* 6.

4 Nihil ultra valorem rei ſperare debet mutuans ex uſu rei mutuatæ, quia ratione ſubſtantiæ transfertur mutuum, & non ratione uſus; ſed aliter eſt in accommodatis & locatis ad uſum, 22. *q.* 78. 1. *ad* 6.

Ut, ſumitur dupliciter, ſcilicet cauſaliter & conſecutive, 22. *q.* 91. 1. *ad* 2.

1 Uti large comprehendit ſub ſe frui, 1. *q.* 39. 8. *c.*

2 Importat applicationem rei ad aliquam operationem, quæ etiam dicitur uſus ejus, 12. *q.* 16. 1. 2. 3. *c.*

3 Eſt actus voluntatis, 12. *q.* 16. 1. *c.* *&* *q.* 17. 1. *c.*

4 Uti, eſt actus voluntatis ut primi moventis, ipſius intellectus autem ut dirigentis, aliarum vero potentiarum ut exequentium, 12. *q.* 16. 1. *c.* *&* *q.* 17. 1. *c.*

5 Proprie eſt actus voluntatis ut principalis, non autem aliarum potentiarum, niſi inſtrumentaliter, 12. *q.* 16. 1. *o.*

6 Uti aliquo dicitur dupliciter, ſcilicet ut forma quæ eſt principium uſus, & ut objecto; & ſic aliquis male utitur gratia & virtutibus, non autem primo modo, 12. *q.* 55. 4. *ad* 5. *&* 22. *q.* 20. 1. *ad* 2. *&* 3. *q.* 80. 4. *ad* 3.

7 Uti, eſt ſemper eorum quę ſunt ad finem, non autem ipſius finis, niſi inquantum refertur in fruitionem ejus, 12. *q.* 16. 3. *c.*

8 In cultu Dei oportet nos uti quibuſdam corporalibus actibus, ut adoratione corporali, & hujuſmodi, non quidem propter Deum, ſed propter nos, ut ſcilicet eis tamquam quibuſdam ſignis exterioribus, excitemur ad ſpirituales actus interiores, 22. *q.* 81. 7. *c. ad* 1.

9 Uti peccato alterius ad bonum, eſt licitum, quia Deus utitur omnibus peccatis ad aliquod bonum, ſed non licet inducere aliquem ad peccatum, 22. *q.* 78. 4. *c.*

10 Uti non convenit brutis, ſed tantum rationalibus, 12. *q.* 11. 2. *ad* 4. *&* *quæſt.* 16. 2. *o.*

11 Uti eſt nobilius, quam frui, quoad vim apprehenſivam præcedentem, ſed eſt é converſo, quoad objecta, quia frui importat motum appetitus in appetibile abſolute, uti vero in ordine ad alterum, 12. *quæſt.* 16. 2. *ad* 1.

12 Uti ejus quod eſt ad finem, ſecundum quod eſt in conſideratione rationis referentis illud in finem, eſt prius electione, ſed eſt è converſo ſecundum quod voluntas potentias executivas movet, 12. *q.* 16. 4. *o.*

1 Utile dicitur dupliciter, ſcilicet ſicut via ad finem, ut meritum ad beatitudinem, & ſicut pars ad totum, ut miniſteria angelorum ad beatitudinem eorum, 1. *quæſt.* 62. 9. *ad* 2.

2 Bonitas in ordine ad finem utilitas vocatur, 12. *q.* 7. 2. *ad* 1.

3 Utilia dicuntur quæ ſunt accommoda ad aliquem finem, & utilitas quandoque uſus nominatur, 12. *q.* 16. 3. *c.*

4 Facere aliquid ad utilitatem communem quod nulli noceat, eſt licitum cuibet perſonę privatę, non autem ſi nocet, niſi ex auctoritate publica, 22. *q.* 64. 3. *ad* 3.

5 Diſpenſationes ſpiritualium principalius ordinantur ad utilitatem communem, 22. *q.* 63. 2. *c.*

6 Exhibitio eorum quæ dantur alicui propter utilitatem, tanto eſt laudabilior, quanto magis indiget; ſed Deo nihil exhibetur propter utilitatem ejus, ſed propter gloriam ejus & propter utilitatem noſtram, 22. *q.* 81. 6. *ad* 2. *&* 7. *c.*

Vulpes eſt naturaliter doloſa, ſed hoc non eſt ei malum, 1. *q.*63. 4. *ad* 3.

Vultur ſignificat eos, qui mortes & ſeditiones hominum affectant, ut inde lucrentur, 12. *q.* 102. 6. *ad* 1.

1 Uxorem in lege Moyſis licebat ex diſpenſatione Dei dimittere, licet communius teneatur quod non, ſed quod permittebatur ut minus malum, quam uxoricidium, ad quod proni erant Judæi, nec puniebantur temporaliter, 12. *q.* 105. 4. *ad* 8.

2 Cauſæ repudii ſcribebantur in libello in generali tantum, non quidem ut juſtum appareat, ſed ut habeat licentiam nubendi alteri, ſecundum Joſephum, vel ut ex mora, & ex conſilio ſcribarum impediretur, ſecundum Auguſt. 12. *q.* 107. 2. *ad* 2.

3 Non licet viro propria auctoritate ſine reatu pœnæ ęternæ occidere uxorem adulteram, poteſt tamen zelo juſtitię eam judicialiter accuſare, ut in eam animadvertatur, s. *q.* 60. 1. *c.*

4 Vir qui uxorem occiderit, aliam ex ſtatuto eccleſiæ ducere non poteſt, niſi id ſibi ab eccleſia permiſſum fuerit vitandæ fornicationis cauſa; ſi vero ſine tali diſpenſatione matrimonium contraxerit, non dirimetur, niſi eam, cum qua prius mœchabatur, duxerit, s. *q.* 60. 2. *c.*

Z

ZAcharias petens ſignum ab Angelo, peccavit per incrudelitatem, propter quam punitus fuit, 22. *q.*97. 3. *ad* 3.

Zachæus non tenebatur reddere quadruplum, ſed hoc dixit volens ſupererogare, 22. *q.* 62. 3. *ad* 2.

Zelotypia oritur ex amore non patiente conſortium in re amata, 12. *q.*28. 4. *c.*

1 Zelus eſt amor intenſus, non patiens conſortium in re amata, 22. *q.*28. 4. *o.*

2 Triplex, ſcilicet conjugis, invidiæ, & amicitiæ, ſcilicet Dei, & proximi, 12. *q.* 28. 4. *o.*

3 Zelus, nemeſis, invidia, & miſericordia pertinent ad idem genus paſsionum, ſcilicet ad triſtitiam de bonis, vel malis proximi, ſed diverſimode, 22. *q.* 36. 3. *c.*

4 Zelus circa bona honeſta eſt laudabilis, ſed circa temporalia eſt cum peccato, licet aliquando ſit ſine peccato, 22. *q.*36. 2. *o.*

5 Invidia ſumitur aliquando pro zelo, 22. *q.* 36. 2. *ad* 1.

6 Contentio & zelus ſunt tantum in carnalibus hominibus, & tantum circa bona corporalia, 12. *q.* 28. 4. *ad* 2.

FINIS TERTII INDICIS.

INDEX

INDEX QUARTUS,

Locos, ſeu Doctrinas ad explicandas Epiſtolas, & Evangelia Dominicarum, & Feſtorum totius anni, juxta ordinem Miſſalis Romani noviſsime emendati, complectens.

PROPRIUM DE TEMPORE.

Dominica prima Adventus, Epiſt. Scientes quia hora eſt. Rom. 13. à n. 11. ad 14.

CUM *credimus.* De fide, 22. *q.* 1. *& ſeq.* An credere, ſit neceſſarium ad ſalutem, 22. *q.*2. *art.*3. *c.* An credibilia ſint per certos articulos diſtinguenda, 22. *q.* 1. *art.* 6. An hi articuli fidei convenienter enumerentur, 22. *q.* 1. *art.* 8. An convenienter in ſymbolo fidei ponantur, *ubi ſup. art.* 9. Fide credenda eſſe quæ nobis ſunt evangelizata, & à Conciliis, atque Pontifice definita, 22. *q.*1. 9. 10. *& q.* 5. 3.

Nox præceſsit. De veteri, & nova lege, 12. *q.* 107.

Non in comeſſationibus, & ebrietatibus. De gula, 22. *q.* 148. De ebrietate, 22. *q.* 105.

Non in cubilibus, & impudicitiis. De caſtitate, 22. *q.* 151. De luxuria, 22. *q.* 150.

In contentione, & æmulatione. De diſcordia, 22. *q.* 37. De contentione, 22. *q.* 38. De invidia, 22. *q.* 36.

Induimini Dominum Jeſum. Quomodo quis dicatur induere Chriſtum, 3. *q.* 69. 9. *ad* 1.

Evang. Erunt ſigna in ſole. Luc. 21. à n. 25. ad 34.

Erunt ſigna in Sole. De ſignis quæ præcedent judicium, s. *q.* 73. Quomodo Sol & Luna, & Stellæ dicantur non dare lumen ſuum, s. *q.* 73. 2. *o.*

Nam virtutes cœlorum movebuntur. Quomodo virtutes cœlorum Domino veniente commovebuntur, s. *q.* 73. 3. *o.*

Filium hominis venientem. De judicio generali, s. *q.* 88. 89. *&* 90. *&* 3. *q.* 59. 5. De poteſtate judiciaria, 1. *q.* 59. An judiciaria poteſtas ſit ſpecialiter attribuenda Chriſto, 3. *q.* 59. 1. An hæc ſe extendat ad omnes res humanas & angelicas, 3. *q.* 59. 4. *&* 6.

Cum poteſtate magna. An reprobi videntes hanc poteſtatem cognoſcent eum eſſe Deum, s. *q.* 90. 3. Vide Evangelium in die Palmarum.

Dominica ſecunda Adventus Epiſt. Quæcumque ſcripta ſunt, Rom. 15. á n. 4. ad 14.

Quæcumque ſcripta ſunt. De neceſsitate ſacrę Scripturæ, ejuſque natura, qualitate, atque ſenſu, 1. *q.* 1. *o.*

An Scriptura ſacra ex omni ſui parte ſit vera, 22. *q.* 110. 3. *ad* 1.

Sapere in alterutrum. De diſcordia fugienda, 22. *q.* 37.

Chriſtum Jeſum miniſtrum fuiſſe circumciſionis. An Chriſtus ſolis Judæis, & non gentibus debuerit prędicare? 3. *q.* 42. 1. 2. *o.*

Gentes autem ſuper miſericordia honorare Deum. An ergo converſio Judæorum ſit attribuenda tantum juſtitiæ, & veritati, gentium autem ſoli miſericordiæ Dei, 1. *q.* 21. 4. *ad* 2.

Evang. Cum audiſſet Joannes in vinculis, Matth. 1. à n. 2. ad 11.

Tu es qui venturus. An Joannes dubitaverit Chriſtum eſſe verum Meſsiam promiſſum in lege & prophetis, 22. *quæſt.* 2. *art.* 7. *ad* 2.

Qui non fuerit ſcandalizatus. De fide, 22. *q.* 1. *& ſeq.*

De fide nuda, & charitate formata, 22. *q.* 6. *art.* 1. *&* 2.

An explicite credere myſterium Chriſti non ſit de neceſsitate ſalutis, 22. *quæſt.* 2. *art.* 7. *o.*

Hominem mollibus veſtitum. An circa exteriorem cultum poſsit eſſe virtus, & vitium, 22. *q.* 169. 1. *o.* An Prælati Eccleſiæ, & Sacerdotes peccent utendo pretioſis veſtibus, præſertim in miniſterio altaris, 22. *q.* 169. 1. *ad* 2. An religioſi mendicantes, & alii peccent utendo veſtibus vilioribus? *ubi ſup.* An ornatus mulierum ſemper ſit cum peccato mortali, 22. *q.* 169. 2. An mulieres ſine peccato nudatis capillis poſsint incedere, 22. *q.* 169. 2. *o.* An mulieres poſsint uti figmentis in facie ad ſe colorandum abſque peccato, *ibid.* An liceat mulieri uti veſte virili, vel è

con-